

Izbija vsak četrtik in veča s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Leven Jugoslavije 50 K. Naročnine se pošlje na upravnishvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Dsil se dopolnja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

Udje „Katal. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnishvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon št. 220.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

10. številka

Maribor, dne 10. marca 1921.

55. letnik.

Samostojni podpihujejo

Samostojni povdarjajo na vsa usta, da so tudi kristjani, verni otroci katoliške cerkve. Ta usta pa so polna samih laži in prevar. Njih predniki, štajerejanci in pristaši narodne stranke na Stajerskem, so tudi pri vsaki priliki povdarjali svoje tudikršćanstvo, katero pa so kazali s tem, da so v plujskem nemškutarstvem glasili blati naše verske svetinje in v celjskem slovensko-liberalnem listu psovali krščanstvo kot strup iz Judeje. Take vrste tudikristjani so naši samostojni, ki so se rodili iz protimoralnega zakona med nemškutarstvom in slovenskim podeželskim liberalizmom.

Svoje pravo krščansko katoliško vernost so naši samostojni pokazali v Beogradu. V ustavotvorni skupščini gre zato, da se v ustavi določi razmerje med cerkvijo in državo. Če bi samostojneži bili istinito krščanskega mišljenja, bi morali se potegovati za to, da država prizna naši cerkvi svobodo in vse njene pravice, da ji ne dela težav in ovir, da ne izvršuje nad njo pritiska in nasilja, marveč ji naklanja zaščito in pomoč. Mesto tega pa samostojni zahtevajo, naj bo cerkev dekla, nad katero izvršuje država kot gospa nadzorovalno oblast. Ta oblast države nad cerkvijo bi se naj ustanovila v takozvanem „kanceljarskemu“ in izroča prižnico in spovednico in sploh vso hišo božjo, pridige in vse bogoslužje in sploh celo izvrševanje duhovniške službe pod kontrolo države in njenega pooblaščenca — žandarja. Tak paragraf nasprotniki cerkve olupševalno imenujejo zabrane zlorabe vere v politične svrhe, ali v strankarske namene.

Tak paragraf zoper namišljeno zlorabo vere, katere v resnici ni, daje cerkvenim nasprotnikom najpripravnější povod za zlorabo državne oblasti zoper cerkev in njene služabnike. Pomislimo, kaj bi se moglo zgoditi in se tudi bo zgodilo! Če duhovnik na prižnici vstane v obrambo katoliške zakonske zveze ter imenuje civilni, le samo pred državno oblastjo sklenjeni zakon tako, kakor ga imenuje katoliška cerkev, namreč nezakonito, prebesniško zvezo, ali ne bo državna oblast, nahujskana od liberalcev in socialistov, to imenovala zlorabo vere in takega duhovnika, ki samo vrši svojo resno dolžnost, na temelju kanceljarskega kaznovala? In če duhovnik v cerkvi brani naše katoliško stališče o potrebi versko-nravne, torej za katoliške otroke katoliško-nravne vzgoje ali ga državna oblast, ki si krivično prisvaja izključno oblast nad vzgojo v šoli ter verski poduk poriva vun iz šole,

boj zoper kat. Cerkev.

le, ne bo zaradi te „zlorabe vere“ potzvala na odgovor in ga kaznovala?! Ali je duhovnik res izrabljaj vero v politične ali strankarske svrhe? Oznanjal je samo nauk katoliške cerkve in če bi ravnal drugače, bi bil nezvesti cerkveni služabnik.

Potemlakem ni na strani cerkve in njenih služabnikov nobena zloraba, vsa zloraba je na strani liberalcev in socialistov, ki državo stavljajo nad cerkev, da bi ložje dosegali svoje strankarsko-politične cilje.

Zato pa tudi nobena evropska država nima v svoji ustavi določbe, ki se imenuje kanceljarski paragraf. In verjetno je, če bi pametni možakarji med kulakafri delali ustavo za svojo afriško državo, da ne bi v njo sprejeli tako nazadnjaške in krivične določbe, kakor je ta paragraf.

In kdo je v Beogradu sprožil ta nazadnjaški in nesramno-nasilni zakon? Morda Srbi? Ne! To so storili slovenski samostojni — kmetje.

„Kmetijski list“ piše v svoji številki od 3. marca: „Ponašamo se s tem, da so pokazali ravno naši poslanci pravi verski zmisel in največ pripomogli, da postane kanceljarski paragraf zakon.“ Naši samostojneži se torej ponašajo s tem, da so kat. cerkev ponižali do uloge sužnje, ki ne sme ne storiti ne govoriti drugače, kakor to dovoljuje njena gospodarica — država? Lepi otroci, ki tako nesramno ponižujejo svojo mater! Lep poln imajo ti tudikristjani o Kristusovem nauku in o dostojanstvu in nalogi njegove cerkve!

In zakaj je tega zakona treba zlasti v Sloveniji? „Kmetijski list“ odgovarja v omenjeni številki od 3. marca: „Glede na podivjane razmere zlasti v Sloveniji, — kjer se cerkev prav v zadnjem času zopet grdo in brezvestno zlorablja.“

Slovenski kmetje, zdaj pa veste, zakaj ste samostojne poslance poslali v Beograd. Poslali ste jih zato, da v Beogradu psulejo in zasramujejo verne katoliške Slovence ter lažejo o katoliški cerkvi, da vladajo pri nas podivjane cerkvene razmere!

Star Gospodar stane za celo leto 40 K, za pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Ne pozabite takoj obnoviti naročnine.

Kmet plačuj, da ne bo oškodovan velekapital!

Našega kmeta danes najbolj pritiskata davčni vijak in pa draginja. Davki so od dne do dne večji, draginja tudi kmetu najpotrebnejših življenskih potrebšćin vedno raste, da je že danes najštedljivejši srednji kmet prisiljen, da zleze zopet v dolgove.

Naša beogradska vlada bi morala imeti vpogled v vedno bednejše stanje kmeta in kot agrarna država skrbeti za to, da se kmeta, ki je temelj naše države, ne odira s pretiranimi cenami za življenske potrebšćine.

V zadnjem času se je pojavilo na svetovnih trgih veselo dejstvo padanja cen raznemu blagu, katerega posedno rabi kmet. Znižanje cen raznih življenskih potrebšćin so zaznali tudi naši trgovci in se ustrašili tega dejstva.

Jugoslovanski trgovci so si namreč napolnili ob času draginje svoje zaloge in magacine z manjvrednim blagom, katerega razprodajajo sedaj med odjemalce po zelo visokih cenah. V inozemstvu so sedaj padle cene blagu, katerega se imajo nakopičenega v svojih surambah. Trgovci so se zbal izgube in si poiskali pomoči tamkaj, kjer jo najdejo vsi pod palcem mastni ljudje — pri beogradski vladi, dobro vedoč, da je ministrska gospoda iz demokratiških krogov zaščitnica velekapitala trgovskega in bankirskega kova.

Danes že lahko beležimo, da je posredovanje trgovskih krogov uspelo pri beogradski vladi, ki bo tudi tokrat skrila pod svoj demokrasko zaščitni plašč trgovske kroge, da ne bodo trpeli kake škode pri padanju cen, ampak, da bodo tudi zanaprej reševali kapitalistični žep odjemalci v Jugoslaviji, ki v naši državi ne bodo doležni že tolikan zaželjenega blaga — znižanja cen. Da našim trgovcem ne bo treba znižati cen, že izdelujejo v Beogradu načrti za pet do desetkratno povišanje celim vrstam carinskih postavk in to ne samo za predmete, ki jih izdelujemo doma, ampak tudi mnogim življenskim potrebšćinam ter predmetom, katere uvažamo iz drugih držav in ki so postali sedaj že cenejši. Carina na uvoz v tujini cenega blaga se bo sedaj od pet do desetkrat po višala, toraj naši trgovci v Jugoslaviji ne bodo šli s cenami pri blagu, katero je v tujini po ceni kupljeno, navzdol, ampak bo ostalo pri starih visokih cenah, ki bodo pri nas mogoče še poskočile. Trgovci ne bodo pri že davno naročenem starem in dragem blagu nič izgubili pri povišanju carine novemu — dobremu in cenemu

blagu, katerega nam ponuja sedaj tujina.

S povišanjem carine na uvoz najpotrebnejših predmetov je Beograd zaščitil pred izgubo onega, ki je pri nas v Jugoslaviji najbolj bogat in ki najbolj odira naše ljudstvo — trgovce, narod pa je pri vedno višjih davkih izročil dosedanji in najbrž še večji draginji.

Velekapitalistične manjšine se zavaruje pred izgubo; jugoslovanski kmetijski narod pa se prepusti nadaljnemu neznosnemu odiranju velekapitala, katerega ščiti trgovinski ministar demokrat Dr. Vekoslav Kukovec.

Naši samostojni, ki so bili pred volitvami polni obljub, kako se bodo potegovali v Beogradu za znižanje davkov in pobiranje draginje, sedaj ne samo, da se niti ne zmenijo, kake bi olajšali pritisk davčnega vijaka, da bi nastopili proti zvišanju uvozne carine kmetu najpotrebnejšega, ampak celo silijo na vse pretege v sedanjo vlado, ki le kmeta vsestransko izmzgava, za milijonsko bogate trgovce pa se zavzame, kjer je le sploh mogoče.

Kmetje, dobro pomnite: Raznemu kmetu potrebnemu blagu bi bile cene padle, a pri nas ne bodo, ker pripravljata finančni ministar in liberalni ministar trgovine dr. Kukovec povišanje uvozne carine, da obvarujeta izgube svoje politične ljubčke — trgovce!

Za vedno rastočo draginjo pri blagu se lahko marsikateri kmet zahvali liberalcu dr. Kukovcu, ki je duševni oče samostojnežev, ki se bodo vrinili v sedanjo vlado, da bodo pomagali skupno z demokrati odirati kmeta potom davkov, varovali in negovali pa velekapitaliste, ki so v taboru liberalcev ali pa Samostojne.

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS. Ustavni odbor v Beogradu se je pečal v zadnjem času z volilno pravico uradništva. Zakon določa, ako je izvoljen državni uradnik poslanecem, zgubi za dobo poslančevanja državno službo. Nadalje je ustavni odbor sklepal še o oaih čle nih uskave, ki se pečajo z državnim gospodarstvom in govore o vojski. Danes je dospel ustavni odbor do zadnjega člena ustave. Zemljaradniki so se sprli med seboj. Slovenski samostojni hočejo za vsako ceno v vladi in kandidirajo poljedelskim ministrom mesarja — ne kmeta! Pucija. Naše zasedeno ozemlje bodo Italijani izpraznili do 1. maja.

II.

Tako smo preživeli jesen in prišli v zimo.

Kapitan nas ni več toliko nadlegoval s svojo nasilno sirovostjo, vdal se je še huje pijaci, plačal pa ni ničesar.

Pripetili so se pa skrivnostni dogodki, ki so nas nazadnje vendar le rešili pijanega kapitana, meni in mojemu življenju pa prinesli nepričakovane in neverjetne doživljaje. —

Zima je bila huda in trda. Zmrzvalo je in ledeni viharji so stresali hišo. Oče je slabel bolj in bolj in ni bilo upanja, da bi dočakal pomlad. Ležal je neprestano in mati in jaz sva imela vso skrb za gostilno na najinih ramenih. Za našega neljubega gosta se nisva utegnila mnogo brigati.

Nekoga zgodnjega jutra v mesecu prosincu je bilo. Mraz je sčpal v nos in ušesa, sneg je kril tla, drevje in zidovje, morje je v počasnih drobnih valovih udarjalo ob orehlje, solnce je viselo nizko in daleč tam za morjem — njegovi žarki so komaj obsevali vrbove grčev, nas pa so pustili v mrzli saoci. (Dalje prih.)

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Šel sem za njim v sobo in živo sem spazil kako velik razloček je bil med znano in skrbno opravljenim zdravnikom ter njegovim mirnim, prijaznim obnašanjem — pa med našim umazanin, okornim in zauemarjenim mornarjem, ki je pijan slonel v svojem kotu za mizo in si z rokami podpiral težko glavo.

In že je spet začel svojo hripavo, staro pesem:

„Umril je in na njegov zabol
Petajst se jih je vrglo koj —“

Izpočetka sem si domišljeval, da je ta zabol, ki ga toliko opeva, tisti, ki ga je umel shranjenega v svoji sobi in v sanah sem, ne vem zakaj, spravil kapitanov kovčeg v zvezo z njegovim enonožnim mornarjem. Toda navadili smo se njegove vedno enolične pesmi, in nihče se več ni zmenil zanjo. Le zdravniku je bila tisti večer nova in opazil sem, da ni napravila prijetnega vtisa nanj. Nevoljno je za trenutek živignil glavo, pa se je kmalu zopet

vglobil s starim vrtnarjem v pogovor o nekem novem zdravilu zoper tiganje v nogah.

Ob glasovih svoje pesmi se je kapitan popolnoma zdrnil iz svoje pijane zapanosti, vedno vsiljiveje je pel in nazadnje udaril z roko po mizi.

Vedei smo, kaj to pomeni. Glasovi so utihnil, molk je nastal v sobi. Le dr. Livesey je nadaljeval svojo razpravo z vrtnarjem. Jasno in s popolnoma mirnim glasom je govoril, in pri vsaki drugi, tretji besedi prav živahno potegnil iz svoje pipe.

Kapitan je nekaj časa strmel vanj in udaril iznova po mizi, strmel še huje in konečno robato zarohnel:

„Mir tam na krovu!“

„Ali ste mene mislili?“ je vprašal zdravnik in ko mu je sirovež pritrdil, je pristavil:

„Le eno vam povem: Če bodeš takole pijančevali, bo svet kmalu umel enega takega umazanega — potepuha manj!“

Silno je vzrastel stari pijanec. — Plaval je po koneca, potegnil iz žepa mornarski nož, ga odprl in vihnil po

zraku ter grozil, da bo zdravnika pribodel k zidu.

Dr. Livesey se ni genil. Preko rame mu je rekel, kakor prej, z mirnim, krepkim in razločnim glasom, da ga je bilo slišati po vsej sobi:

„AKO ne spravite tistega vašega noža takoj zopet v žep, vam obljubim pri svoji časti, da vas dam pri prvem sodnem zasedanju obesiti!“

Srepa sta se gledala nekaj časa. Pa kmalu je kapitan povesil oči, pospravil nož in godrnjaje kakor tepen pes zlezal nazaj za svojo mizo.

„Takole!“ je dejal zdravnik. „In še eno si zapomnite! Sedaj ko vem kakšen potepuh se potika po mojem okraju, vas dam nadzorovati dan in pa noč. Jaz nisem samo zdravnik, ampak tudi član sodnega dvora. Gorje vam, če slišim pritožbe o vaših nasilstvih in sirovostih! Spoditi vas dam in izgnati edtod, kakor psa! — Naj vam to svarilo zadostuje!“

Hlapec je pripeljal konja pred gostilniška vrata in zdravnik je odzdel. Kapitan pa je držal jezik za zobmi ter bil miran tisti večer in še dolgo potem.